

Jak pilot Stefan Janus zremisował z noblistką Wisławą Szymborską

Kogo imię zatem będzie nosiła obecna ul. Lucjana Szenwalda? Mieszkańcy ul. Franciszka Kajty skłaniają się ku ul. Miejskiej, a mieszkańcy ul. Dziedzica chcieliby... Dziedzica. Tylko, że innego – Bolesława, a nie Emila. Tak wyglądają wyniki konsultacji społecznych, które przeprowadziliśmy, aby przekazać preferencje mieszkańców Radzie Miasta Krakowa.

Przypomnijmy, że cała akcja wynika z ustawy o dekomunizacji, która przewiduje likwidację nazw m.in., ulic, które upamiętniają działaczy komunistycznych. Szenwalda, Kajtę i Dziedzica jako przewidzianych do wymiany wskazał Instytut Pamięci Narodowej, a jego zdanie podzieliły władze miasta.

O propozycje nowych patronów dla naszych ulic zapytaliśmy mieszkańców Dzielnicy III, a następnie te propozycje w liczbie 15 plus 3 propozycje złożone bezpośrednio do Urzędu Miasta Krakowa przedstawiliśmy mieszkańcom trzech ulic, które ma dotknąć zmiana nazwy. Otrzymali oni do swoich skrzynek informację o akcji oraz opieczetowane karty do głosowania – dokładnie tyle, ile pod danym adresem jest zameldowanych osób. Łącznie wydaliśmy 156 kart do głosowania, a zwrótnie otrzymaliśmy 73 plus 4 po terminie, które nie zostały uwzględnione, bo dotarły już po przekazaniu wyników do Wydziału Geodezji. Samo głosowanie trwało od 18 do 28 maja 2017 r., a mieszkańcy mogli składać karty do Urzędu Miasta Krakowa, Rady Dzielnicy III oraz w pobliskich placówkach samorządowych – w filiach Biblioteki Kraków oraz w Szkołach Podstawowych nr 64 i 114.

Oto jak przedstawiają się wyniki głosowania:

Mieszkańcy ul. Lucjana Szenwalda wskazali następującą kolejność preferowanych nazw:

1. *Ex aequo* Wisławy Szymborskiej i Stefana Janusa – po 5 głosów.
2. Lotników Polskich – 2 głosy.
3. Pozostałe nazwy (Wojciecha Kotarby, Andrzeja Kremera, Stanisława Urbańczyka, Zadworzanki) – po 0 głosów.

Mieszkańcy ul. Franciszka Kajty wskazali następującą kolejność preferowanych nazw:

1. Miejska – 19 głosów.
2. Królowej Ryczezy – 2 głosy.
3. Pozostałe nazwy (Józefa Jońca, Kazimierza Polańskiego, Józefa Zająca) – po 0 głosów.

Mieszkańcy ul. Emila Dziedzica wskazali następującą kolejność preferowanych nazw:

1. Bolesława Dziedzica – 33 głosy.
2. Marii Dobronegi – 6 głosów.
3. Św. Mikołaja – 1 głos.
4. Pozostałe nazwy (Rafała Hadziewicza, Józefa Mazurka, Franciszka Sławskiego) – po 0 głosów.

Mieszkańcy ul. Szenwalda w południowych Rakowicach zagłosowali na patronów

lokalnych – mjr. pil. Stefana Janusa, krakowskiego lotnika, służącego m.in. w 2. Pułku Lotniczym na pobliskim lotnisku w Krakowie – Rakowicach, a następnie w polskich dywizjonach na Zachodzie albo na Lotników Polskich nawiązujących nazwą do pobliskich: Muzeum Lotnictwa Polskiego, Parku Lotników Polskich i pomnika Polskich Lotników Poległych na Wszystkich Frontach II Wojny Światowej. To przywiązanie do tradycji lokalnej pozwoliło mjr. Janusowi na remis z naszą krakowską noblistką Wisławą Szymborską. Wisława Szymborska zresztą przewijała się jako potencjalna patronka dla mostów na trasie S7 albo do wymiany patrona Jana Szwai na Ruczaju.

Mieszkańcy ul. Franciszka Kajty w północno-zachodnich Rakowicach głosowali nawiązując do pobliskich nazw ulic: Podmiejskiej i Wiejskiej, zaś mieszkańcy ul. Emila Dziedzica postawili na zmniejszenie niedogodności akcji dekomunizacyjnej. Mimo, że Bolesław Dziedzic nie miał nic wspólnego z Krakowem, ani też żadnych zasług dla miasta, to jednak możliwość wymiany jedynie imienia, przy pozostawieniu nazwiska patrona, najwidoczniej przeważała. Podobny manewr stosowano zresztą już w Krakowie, m.in. właśnie w Rakowicach. Obecna ul. Mirosława Dzielskiego (filozofa i działacza opozycyjnego) to dawna ul. Wiesława Dzielskiego (inicjatora i prezesa Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólnota”, liczącej łącznie ponad 10 tys. mieszkań. Po późniejszych podziałach są to obecne zasoby m.in. Spółdzielni Mieszkaniowych: Ugorrek, Prądnik Czerwony, Centrum – dawna nazwa: Budynki Rozproszone – i Dąbie). Tu jednak obaj panowie nie tylko byli związani z Krakowem, ale nawet wszystko pozostało w rodzinie – Mirosław był synem Wiesława.

O tym, kto zostanie patronami zdekomunizowanych ulic zdecydują do 2 września 2017 r. krakowscy radni miejscy lub – jeśli Rada Miasta Krakowa tego nie zrobi – to będzie mógł to zrobić wojewoda przez zarządzenie zastępcze. Propozycje zgłoszone przez mieszkańców Dzielnicy, ale nie wybrane przez mieszkańców trzech ulic przekazaliśmy do władz miasta, celem wykorzystania w przyszłości.

Bardzo dziękuję za wydatną pomoc w przeprowadzeniu konsultacji społecznych przewodniczącemu Komisji Promocji, Informacji i Łączności z Mieszkańcami Pawłowi Wójcikowi, kolporterowi naszego „Biuletynu” Marcinowi Smolskiemu, Wydziałowi Geodezji Urzędu Miasta Krakowa, Mieszkańcom Dzielnicy III, którzy zgłosili propozycje nowych nazw ulic oraz tym, którzy wzięli udział w głosowaniu.

**Mateusz Drożdż
Wiceprzewodniczący Rady i Zarządu
Dzielnicy III Prądnik Czerwony**

Oto krótkie charakterystyki postaci zgłoszonych przez mieszkańców Dzielnicy III oraz przez Wydział Geodezji (Wisławy Szymborskiej, Miejskiej i Rafała Hadziewicza), które zostały poddane pod głosowanie Mieszkańców. Propozycje przedstawiam w kolejności alfabetycznej:

**Ul. Lucjana Szenwalda.
Fot. Mateusz Drożdż**

Dla ulicy Lucjana Szenwalda wpłynęły:

mjr Stefana Janusa (1910-1978) - krakowski pilot 2. Pułku Lotniczego stacjonującego na lotnisku Kraków – Rakowice i instruktor w Szkole Orłąt w Dęblinie. Walczył w 308. Dywizjonie Myśliwskim Krakowskim w Wielkiej Brytanii, został asem lotniczym – zestrzelił 6 samolotów niemieckich, był dowódcą 1. Polskiego Skrzydła Myśliwskiego, dowodził polskimi dywizjonami w walkach m.in., podczas próbnej inwazji pod Dieppe w 1942 r. Był wysoko oceniany za swoje umiejętności lotnicze i dowódcze. Odznaczano go m.in. Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, czterokrotnie Krzyżem Walecznych oraz wysokimi odznaczeniami brytyjskimi.

Wojciecha Kotarby (1955-2009) - współtwórca krakowskich, małopolskich i krajowych struktur NSZZ Solidarność Pracowników Oświaty, długoletni przewodniczący Komisji Międzyzakładowej NSZZ Solidarność Pracowników Oświaty Kraków-Śródmieście, pełnił też ważne funkcje w strukturach regionalnych, charyzmatyczny przewodniczący, oddany ludziom i Solidarności, kochał Boga i Ojczyznę, pracował jako nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Nieśłyszących przy ul. Spadochroniarzy 1.

Andrzeja Kremera (1961-2010) - polski prawnik, dyplomata, od 2008 do 2010 r. podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Absolwent II LO w Krakowie oraz Wydziału Prawa i Administracji UJ. Został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Odznaką Honorową Bene Merito i ukraińskim Orderem „Za Zasługi” III Stopnia. Zginął w katastrofie pod Smoleńskiem. Jego imieniem nazwano na-

grodę ministra spraw zagranicznych „Konsul Roku”, nadawaną wyróżniającym się urzędnikom konsularnym. Był mieszkańcem os. Wieczysta w Dzielnicy III Prądnik Czerwony.

Lotników Polskich – z uwagi na to, że w pobliżu znajduje się Park Lotników Polskich i pomnik Lotników Polskich Poległych na Frontach II Wojny Światowej.

Wisławy Szymborskiej (1923-2012) – poetka, eseistka, krytyczka literacka, tłumaczka, felietonistka, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1996 r., członkini Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, Polskiej Akademii Umiejętności, odznaczona Orderem Orła Białego w 2011 r., Honorowa Obywatelka Miasta Krakowa od 1997 r.

prof. Stanisława Urbańczyka (1909-2001) – jeden z najwybitniejszych polskich językoznawców (polonista i sławista) - dialektolog, historyk języka, autor blisko 1000 publikacji, redaktor „Słownika Staropolskiego”, odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Zadworzanki - to piłkarski, czerwono-prądnicki klub sportowy lat 20. XX w., który później wszedł w skład obecnego Klubu Sportowego Prądniczanka. Piłkarze Zadworzanki rozgrywali mecze i trenowali na dziko założonym boisku rozpościerającym się na rozległych łąkach za dworem rządówkowskim i folwarkiem Dominikanów. Boisko przylegało do lotniska ówczesnego 2. Pułku Lotniczego.

Ul. Emila Dziedzica.
Fot. Mateusz Drożdż

Dla ul. Emila Dziedzica wpłynęły:

Bolesława Dziedzica (1909-1985) – polski prawnik, minister w Rządzie RP na uchodźstwie. Przed II wojną światową pracował jako sędzia grodzki w Stryju. W czasie II wojny światowej był członkiem ZWZ. Aresztowany przez władze sowieckie, opuścił ZSRR z Armią Andersa. Walczył w szeregach II Korpusu Polskiego, został ranny i odznaczony Krzyżem Walecznych. Po II wojnie światowej pozostał na emigracji, był działaczem Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji. Był ministrem w trzech rządach londyńskich w latach 70. XX w., w 1984 r. został przez

Prezydenta RP na uchodźstwie odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

księżnej Marii Dobroniegi (1010/1016-1087) – księżna, ruska księżniczka z dynastii Rurykowiczów, żona księcia Kazimierza Odnowiciela, matka króla Bolesława Szczodrego i księcia Władysława Hermana. Przez okres swojego panowania wspomagała swojego męża w dziele odbudowy kraju i dbała o rozwój Krakowa, jako stolicy Polski, położonej na głównym trakcie do jej rodzinnego Kijowa. Za jej życia – i być może przy jej współudziale – powstał najstarszy (przynajmniej wg obecnej wiedzy) kamienny pałac na Wawelu.

Rafała Hadziewicza (1803-1886) – polski malarz, który w 1834 r. przyjechał do Krakowa, gdzie malował obrazy do kościołów, a w 1835 r. ożenił się. W Krakowie przebywał do 1839 r. Malował także obrazy do cerkwi i do kościołów w Królestwie Polskim. W Warszawie był profesorem Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie i współzałożycielem galerii „Zachęta”. Pod koniec życia przeniósł się do Kielc, pochowano go na cmentarzu Powązkowskim.

ks. Józefa Mazurka - pierwszy proboszcz i budowniczy pierwszego kościoła parafialnego p. w. Dobrego Pasterza na Prądniku Czerwonym. Mieszkał nieopodal obecnej ulicy Dziedzica – najpierw w zabudowaniach o.o. Dominikanów, a później w budynku ochronki dla sierot prowadzonej przez Felicję Żurowską przy ul. Naczelnej. Ksiądz był również pierwszym katechetą w powstałej wtedy czerwono-prądnickiej szkole gminnej.

św. Mikołaja - święty katolicki i prawosławny. Najstarsze o nim przekazy pochodzą z VI wieku. Według średniowiecznej hagiografii żył na przełomie III i IV wieku, był biskupem Miry w Licji, wstawił się cudami oraz pomocą biednym i potrzebującym. Postać św. Mikołaja łączy się z historią Prądnika Czerwonego. Przez długi okres do lat 20. XX wieku Prądnik Czerwony przynależał do parafii pod wezwaniem św. Mikołaja, a w średniowieczu Jan Długosz nazwał nasz Prądnik „przedmieściem za bramą św. Mikołaja”.

prof. Franciszka Sławskiego (1916-2001) - językoznawca - sławista. Pierwszy bułgarysta w Polsce - praca doktorska prof. Franciszka Sławskiego była pierwszą pracą doktorską z zakresu bułgarystyki w Polsce, redaktor (niedokończonego) „Słownika Prastłowiańskiego”, autor (niedokończonego) „Słownika etymologicznego języka polskiego”. Działacz NSZZ Solidarność, odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Dla ul. Franciszka Kajty wpłynęły:

o. Józefa Jońca (1959-2010) – polski duchowny katolicki, zakonnik pijarski, działacz pozarządowy. Był inicjatorem, współzałoży-

Ul. Franciszka Kajty.
Fot. Mateusz Drożdż

ciem, propagatorem i długoletnim prezesem Stowarzyszenia Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza, Międzynarodowych Parafiad Dzieci i Młodzieży oraz programu Moja Mała Ojczyzna. W 2008 r. zainicjował akcję pod nazwą „Katyń... ocalić od zapomnienia” - zasadzenie 21 857 Dębów Pamięci dla upamiętnienia wszystkich ofiar zbrodni katyńskiej. Podczas studiów filozoficzno-teologicznych oraz podczas posługi duszpasterskiej w parafii Najśw. Imienia Maryi w latach 80. XX w. mieszkał na terenie Rakowic. Zginął w katastrofie smoleńskiej w 2010 r.

Miejska – bez uzasadnienia, przypuszczalnie w nawiązaniu do pobliskich nazw ulic Podmiejskiej i Wiejskiej.

prof. Kazimierza Polańskiego (1929-2009) światowej sławy uczonego - językoznawca (sławista, anglista i teoretyk języka), wykładowca nie tylko w Polsce, ale i zagranicą, m.in. w Stanach Zjednoczonych.

królowej Rychezy (ok. 993-1063), zwana też Ryksą, była królową Polski, żoną króla Mieszka II i matką księcia Kazimierza Odnowiciela. Wykształcona i oddana polskiej dynastii Piastów. Wspierała swoimi koneksjami na dworze cesarskim najpierw swojego teścia Bolesława Chrobrego i swojego męża Mieszka II w dziele uzyskania koron królewskich, a następnie swojego syna księcia Kazimierza Odnowiciela w odzyskaniu tronu Polski. Była wielką mecenaszką kultury i opiekunką Kościoła, dobrodziejką Krakowa, w którym mieszkała, wychowywała dzieci i rozbudowywała miasto na wzór Akwizgranu. Jej protegowanym był pierwszy opat w Tyńcu i jednocześnie pierwszy arcybiskup Krakowa Aaron.

gen. Józefa Zajęca (1891-1963), generał dywizji i pilot Polskich Sił Powietrznych, uczestniczył w I i II wojnie światowej oraz w wojnie polsko-bolszewickiej, służył w Legionach Polskich i Wojsku Polskim w latach 1919-1939. Od marca 1939 r. oraz w czasie kampanii wrześniowej był Naczelnym Dowódcą Lotnictwa i Obrony Przeciwlotniczej. Postać była również związana z Krakowem, gdyż po maturze podjął studia na wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie ukończył studia doktoranckie, otrzymując stopień doktora filozofii.